ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра права імені академіка УАН о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної роботи
_____ Ярослав ШТАНЬКО
"31" 08 2026 р.

СІМЕЙНЕ ПРАВО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	К Безпека та оборона
Спеціальність:	К9 «Правоохоронна діяльність»
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Правоохоронна діяльність»
Освітній рівень:	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	Вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр складання	3

Івано-Франківськ
2026

РОЗРОБНИК:

кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри права
імені академіка УАН о. Івана Луцького Любомир ШЕВЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри права імені академіка УАН о. Івана Луцького
протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

В.о.завідувача кафедри Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП Микола КАРЧЕВСЬКИЙ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

e-mail	liubomyr.shevchuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра права імені академіка УАН о.Івана Луцького
Посилання на сайт	Любомир Шевчук
Сторінка курсу в СДО	Сімейне право

конституційного, цивільно-процесуального, міжнародного та інших галузей права.

Місце дисципліни в освітній програмі.

На сучасному етапі поглиблення приватно-правових засад у правовому регулюванні суспільних відносин необхідність поглибленого вивчення сімейного права України в системі права приватного сумнівів не викликає. У цьому контексті курс «Сімейне право України» займає важливе місце в структурі юридичних дисциплін приватно-правового спрямування.

Зв'язок з іншими дисциплінами. Вивчення курсу «Сімейне право» передбачає наявність базового рівня знань студентів з загальної та особливої частин цивільного права України.

Цілі та зміст. Формування знань про встановлення та розвитку сімейних правовідносин, а також удосконалення умінь по застосуванню сімейного законодавства на практиці. Програма навчальної дисципліни відображає хронологічно-проблемний підхід до сімейного права.

Для досягнення мети поставлені наступні **завдання**:

– формування у студентів розуміння особливостей сучасного сімейного права України;

– розуміння студентами співвідношення сімейного права з іншими галузями національного права України;

– конструктивний аналіз окремих проблемних інститутів сучасного сімейного права України;

- забезпечити досконале знання законодавчих та теоретичних питань, які стосуються порядку, умов укладення та припинення шлюбу, прав і обов'язків подружжя, батьків і дітей.

Результати навчання та їх співвідношення із програмними результатами навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студенти повинні **знати**:

– предмет, метод, функції та принципи сімейного права;

– історію розвитку сімейного законодавства та загальну систему джерел сучасного сімейного права;

– сутність сімейних правових категорій;

– поняття, зміст та види сімейних відносин, підстави їх виникнення;

– особливості правового регулювання окремих видів сімейних відносин;

– способи захисту сімейних прав та законних інтересів.

уміти:

– вільно орієнтуватися в системі сімейного законодавства та судовій практиці у сімейних справах;

– правильно тлумачити та застосовувати норми сімейного права, використовувати дані науки сімейного права для вирішення сімейних спорів.

Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є забезпечення належного рівня правової підготовки майбутніх правоохоронців, розвиток здатності аналізувати сімейні правовідносини, правильно застосовувати норми чинного законодавства, приймати обґрунтовані правові рішення та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів законності, верховенства права, поваги до людської гідності й пріоритету найкращих інтересів дитини.

У результаті вивчення цієї дисципліни студент повинен оволодіти такими компетентностями:

1. Загальнопредметні, що передбачають набуття і розвиток здатності: оцінювати і прогнозувати правові події та явища з використанням наявних засобів інформації; самостійно працювати з різними джерелами інформації; ефективно вирішувати практичні завдання, спираючись на досягнення сучасної правової науки; аналізувати і творчо осмислювати інформацію; логічно міркувати, творчо мислити; постійно підвищувати рівень особистої культури та фахової майстерності.

2. Фахові, розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, функцій правової науки, як складової частини наукової думки і складової частини суспільства; знання норм сімейного права; знання основних нормативно-правових актів, що регулюють сімейні правовідносини; володіння комплексним, інтеграційним, системним, динамічним, ситуаційним підходом до наукового аналізу.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП/ОНП «Правоохоронна діяльність») .

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих

ЗК16 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.	фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій. ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
СК3 Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.	
СК4 Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну. практику Європейського суду з прав людини.	
СК10 Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.	
СК12 Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**2**	
Семестр	**3**	
Кількість кредитів ECTS	**4**	
Денна		
Аудиторні навчальні заняття	Лекції	**20**

	семінари, практичні	**22**
Самостійна робота		**78**
Форма підсумкового контролю	**Екзамен**	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Конституційне право	**Право інтелектуальної власності**
Цивільний право	**Міжнародне приватне право**
Цивільне процесуальне право України	**Практика складання процесуальних документів**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні положення сімейного права

Тема 1. Сімейне право як галузь приватного права. Поняття сім'ї як правової категорії.

Сім'я в соціологічному та юридичному значенні (порівняльна характеристика). Право особи на сім'ю. Поняття сімейного права як юридичної науки, галузі права, правової дисципліни. Особливості сімейного права та його місце в системі права України. Предмет і метод сімейного права. Принципи сімейного права. Система сімейного права України. Державна охорона сім'ї. Основні принципи та напрями державної сімейної політики.

Питання для самосійного вивчення. **Загальні риси законодавства про шлюб і сім'ю. Звичай як джерело сімейного права в Україні. Договір як регулятор сімейних правовідносин. Правове значення постанов Пленуму Верховного Суду України у сімейних спорах.**

Тема 2. Сімейні правовідносини. Поняття і види сімейних правовідносин.

Підстави виникнення сімейних правовідносин. Учасники сімейних правовідносин. Родинність і свояцтво в сімейному праві України. Суб'єктивні

сімейні права та обов'язки. Здійснення сімейних прав і виконання сімейних обов'язків. Захист сімейних прав та інтересів. Гендерна рівність. Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Стандарти безпеки та благополуччя дитини. Забезпечення прав дитини. Строки і позовна давність у сімейному праві України.

Тема 3. Шлюб. Поняття шлюбу та його ознаки. Умови укладення шлюбу.

Шлюбний вік: поняття, значення. Право на шлюб. Зміст принципу добровільності укладення шлюбу. Державна реєстрація шлюбу. Порядок реєстрації шлюбу. Час і місце реєстрації шлюбу. Юридичне значення взаємної обізнаності осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, щодо стану здоров'я один одного. Заручини та їх правові наслідки. Правові наслідки реєстрації шлюбу. Правозгідність шлюбу. Перешкоди до укладення шлюбу. Наслідки порушення вимог закону щодо укладення останнього. Поняття недійсності шлюбу. Абсолютно недійсні шлюби. Визнання шлюбів недійсними судом (порядок і підстави). Фіктивні шлюби та фіктивні розлучення. Шлюб, який може бути визнаний недійсним за рішенням суду. Визнання шлюбу недійсним після його припинення. Юридичні наслідки недійсності шлюбу. Поняття і підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу у зв'язку зі смертю одного з подружжя (оголошення померлим). Умови розірвання шлюбу в органах реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей. Розірвання шлюбу в органах РАЦС за заявою одного з подружжя. Визнання розірвання шлюбу фіктивним. Розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя. Розірвання шлюбу в суді за позовом одного з подружжя.

Питання для самосійного вивчення. **Розгляд судових справ про розірвання шлюбу. Момент припинення шлюбу у випадку розірвання його через суд. Реєстрація розірвання шлюбу. Юридичні наслідки розірвання шлюбу. Підстави і порядок поновлення шлюбу. Встановлення режиму окремого проживання подружжя та його правові наслідки.**

Тема 4. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя

Особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Право на материнство. Право на батьківство. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності, на фізичний та духовний розвиток, на зміну прізвища, на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї, на особисту свободу.

Питання для самосійного вивчення. **Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю. правові наслідки порушення особистих немайнових прав подружжя. Порядок захисту особистих немайнових прав подружжя.**

Тема 5. Майнові правовідносини подружжя.

Право особистої приватної власності подружжя. Майно, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка. Право на плоди та доходи від речей, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка. Здійснення дружиною, чоловіком права особистої приватної власності. Право спільної сумісної власності подружжя: підстави набуття та об'єкти. Виникнення права спільної сумісної власності подружжя на майно, що належало дружині, чоловікові. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності. Права подружжя на укладення договорів між собою, на розпоряджання майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, на визначення порядку користування майном, на розпоряджання часткою у майні, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Здійснення права спільної сумісної власності після розірвання шлюбу. Розмір часток майна дружини та чоловіка при поділі майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Способи та порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Застосування позовної давності до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Права та обов'язки подружжя по утриманню. Право одного з подружжя на утримання. Право на утримання після розірвання шлюбу. Способи надання утримання одному з подружжя. Договір подружжя про надання утримання. Час, протягом якого сплачуються аліменти одному з подружжя.

Питання для самосійного вивчення. **Визначення розміру аліментів одному з подружжя за рішенням суду. Види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів. Припинення права одного з подружжя на утримання. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком. Право дружини на утримання під час вагітності та у разі проживання з нею дитини. Право чоловіка на утримання у разі проживання з ним дитини. Право на утримання того з подружжя, з ким проживає дитина-інвалід. Припинення права на утримання за домовленістю подружжя. Взаємна участь дружини, чоловіка у витратах на лікування. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою.**

Тема 6. Шлюбний договір.

Шлюбний договір: поняття, право на укладення, зміст, форма, початок дії. Строк дії шлюбного договору. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна. Визначення у шлюбному договорі порядку користування житлом. Визначення у шлюбному договорі права на утримання. Зміна умов шлюбного договору.

Питання для самосійного вивчення. **Право на відмову від шлюбного договору. Розірвання шлюбного договору, визнання його недійсним.**

Змістовий модуль. Правовідносини батьків та дітей, інших членів сім'ї та родичів.

Тема 7. Права та обов'язки матері, батька і дитини.

Визначення походження дитини Поняття встановлення походження дітей. Встановлення материнства. Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають між собою у шлюбі. Визначення походження дитини від батька, матері при штучному запліднені та імплантації зародка. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. Встановлення батьківства добровільним визнанням батьківства. Визнання батьківства і материнства за рішенням суду.

Питання для самосійного вивчення. **Встановлення батьківства і материнства за рішенням суду. Засвідчення походження дітей. Реєстрація батьківства і материнства. Спір про батьківство, материнство. Поняття і підстави оспорювання батьківства (материнства). Порядок оспорювання батьківства. Позовна давність в оспорюванні батьківства. Обставини, що виключають можливість оспорювання батьківства (материнства).**

Тема 8. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки батьків та дітей.

Права та обов'язки батьків щодо дитини, їх здійснення. Особливості прав та обов'язків неповнолітніх батьків. Права та обов'язки дітей щодо батьків. Визначення прізвища, імені, по батькові дитини. Зміна прізвища, по батькові дитини її батьками. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини. Вирішення спорів щодо виховання дітей органом опіки та піклування або судом. Підстави та правові наслідки позбавлення батьківських прав. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав. Побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав. Поновлення батьківських прав. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав. Права

батьків і дітей на майно. Роздільність майна батьків і дітей. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання. Право спільної сумісної власності батьків і дітей. Права батьків та дітей щодо користування майном. Управління майном дитини. Використання доходу від майна дитини. Право власності на аліменти, одержані на дитину. Обов'язок батьків утримувати дитину, способи його виконання. Визначення розміру аліментів. Участь батьків у додаткових витратах на дитину. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів. Звільнення батьків від обов'язку утримувати дитину.

Питання для самосійного вивчення **Договір між батьками про сплату аліментів на дитину. Припинення права на аліменти на дитину у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно. Час, з якого присуджуються аліменти на дитину. Зміна розміру аліментів. Стягнення аліментів та інших коштів на дитину, яка перебуває у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому закладі. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами. Відповідальність за прострочення сплати аліментів. Встановлення строку сплати заборгованості. Звільнення від сплати заборгованості за аліментами. Підстави виникнення обов'язку батьків утримувати повнолітніх дочку, сина. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина, які продовжують навчання. Розмір аліментів на повнолітніх дочку, сина. Підстави виникнення обов'язку повнолітніх дочки, сина утримувати батьків. Обов'язок дочки, сина брати участь у додаткових витратах на батьків. Звільнення дочки, сина від обов'язку утримувати матір, батька. Визначення розміру аліментів на батьків. Стягнення з дитини витрат на догляд та лікування батьків. Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Обов'язок по утриманню інших членів сім'ї та родичів. Визначення заборгованості за аліментами, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів. Повне або часткове звільнення від заборгованості за аліментами.**

Зміст практичних занять

Змістовий модуль 1. Загальні положення сімейного права

Тема 1. Сімейне право як галузь. Сімейне законодавство (4 год).

1.Поняття сімейного права і сімейного законодавства.

2.Проблеми визначення сімейного права як галузі знань, галузі законодавства та науки.

3.Місце сімейного законодавства в системі права.

4.Критерії відмежування сімейного і цивільного права.

5.Розвиток та система сімейного права. Соціальна цінність сімейного права.
6.Предмет і метод сімейного права. Основні засади сімейного права.

7.Сімейний кодекс як основне джерело сімейного законодавства України.
8.Співвідношення норм цивільного кодексу та сімейного кодексу України.

Тема 2. Поняття та види сімейних правовідносин (2 год).

1. Структура сімейних правовідносин, склад його елементів: суб'єкти, об'єкти, зміст.

2.Класифікація сімейних правовідносин. Учасники сімейних правовідносин.
3.Здійснення сімейних прав.

4.Виконання сімейних обов'язків.

5.Захист сімейних прав та інтересів.

6.Строки у сімейному праві України.

7.Особливості окремих видів сімейних правовідносин (майнових, особистих немайнових).

Тема 3. Здійснення сімейних прав та виконання сімейних обов`язків. Захист сімейних прав (4 год).

1. Здійснення сімейних прав у розумінні Сімейного кодексу України.

2. Основні принципи здійснення сімейних прав.

3. Межі здійснення сімейних прав передбачені законом.

4.Поняття і загальні засади виконання сімейних обов'язків.

5. Особисті немайнові обов’язки подружжя.

7. Майнові обов’язки подружжя:

8. Способи добровільного виконання та примусового виконання сімейних обов’язків.

9.Поняття захисту сімейних прав та інтересів. Хто має право на захист сімейних прав?

10. Основні способи захисту сімейних прав:

11. Судовий захист.

Тема 4. Поняття та правова природа шлюбу(2 год).

1.Поняття шлюбу.

2.Умови укладення шлюбу.

3.Порядок укладення шлюбу.

4.Недійсність шлюбу. Визнання шлюбу неукладеним.

5.Фактичні шлюбні відносини.

6.Поняття шлюбного договору. Укладення та зміст шлюбного договору.

Тема 5. Поняття та види прав і обов’язків подружжя (2 год) .

1.Загальна характеристика особистих немайнових прав та обов’язків подружжя.
2.Види особистих немайнових прав та обов’язків подружжя.

3.Роздільна власність подружжя.

4.Спільна власність подружжя. Поділ спільного майна подружжя.

5.Договірний режим майна подружжя.

6.Права та обов’язки подружжя щодо утримання. Право на утримання після розірвання шлюбу.

7.Припинення права одного з подружжя на утримання.

8.Позбавлення права на утримання або обмеження його строком.

Тема 6. Шлюбний договір (4 год).

1. Поняття та правова природа шлюбного договору
2. Законодавче регулювання шлюбного договору
3. Сторони шлюбного договору
4. Час укладення та форма шлюбного договору
5. Зміст шлюбного договору
6. Майнові відносини подружжя
7. Права та інтереси дітей
8. Строк дії та припинення шлюбного договору
9. Недійсність шлюбного договору
10. Захист прав сторін шлюбного договору

Тема 7. Підстави та порядок припинення шлюбу (2 год).

1.Поняття та підстави припинення шлюбу.

2.Розірвання шлюбу органом РАЦС.

3.Розірвання шлюбу органом РАЦС за заявою одного з подружжя.

4.Розірвання шлюбу у судовому порядку.

5.Правові наслідки розірвання шлюбу.

6.Режим окремого проживання подружжя.

7.Проблеми теорії та практики порядку розірвання шлюбу.

Змістовий модуль 2. Особлива частина.

Тема 8. Права та обов'язки батьків та дітей (2 год).

1.Права батьків та дітей на майно.

2.Обов'язок батьків утримувати дитину та його виконання.

3.Стягнення аліментів за минулий час і заборгованості за аліментами.

4.Участь батьків у додаткових витратах на дитину.

5.Обов’язок батьків утримувати повнолітніх дітей та його виконання.

6.Обов’язок повнолітніх дітей утримувати батьків та його виконання.

Зміст самостійної роботи здобувачів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	**Розподіл годин за формами навчання**	
	денна	**заочна**
Самостійна робота, год, у т.ч.:	78	-
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	18	-
Підготовка до семінарських занять та контрольних заходів	20	-
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	20	-
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20	-

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:[1]

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

[1] зміст пунктів може редагуватись з огляду на особливості курсу

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з «Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Ознайомитись з документом можна за посиланням.

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за покликанням.

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу» здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

4) щодо дотримання академічної доброчесності

«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності» закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

5) щодо використання штучного інтелекту

«Політика використання штучного інтелекту» визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за покликанням.[2] *«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності» містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за покликанням.*

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анульовується без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за посиланням. Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за покликанням.[3]

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі права.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання

[2] визначається політика використання ШІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

[3] визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перезарахування

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (Case study, дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах))	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (Case study, дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах))	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (Case study, дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах))	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)). Додатково: написання тез, презентація на науковому заході	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	**Зміст**	**% від загальної оцінки**	**Бал**	
			min	**max**
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60

Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в "Електронному журналі обліку успішності академічної групи" на підставі чотирибальної шкали – "2"; "3"; "4"; "5". У разі відсутності студента на занятті виставляється "н". За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Підсумковий контроль знань для студентів проводиться у письмовій формі відповідно до білетів, які затверджуються кафедрою, та має на меті перевірити навички студентів зі складання процесуальних документів у кримінальних чи цивільних справах. На екзамен виносяться практичні задачі, які передбачають правильне визначення та складання процесуального документу у відповідності до конкретної фабули.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	**Рівень досягнень, %**	**Шкала ECTS**
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A

Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з’явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Інна Тетарчук, Т. Дяків "Сімейне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів". Видавн. Центр учбової літератури 2022р., 314 стор.
2. Валентина Дрозд, Олексій Дрозд, Дмитро Журавльов. "Майно і майнові права подружжя. Актуальне законодавство та судова практика" Центр учбової літератури., 2021р. 306 стор.
3. Дякович М.М. Сімейне право України. Навчальний посібник. Видавн. ЕКУС. 2022р., 416 стор.
4. Дзера О. В., Боднар Т. В. Сімейне право України. Видавництво Юрінком Інтер. 2020р. 520 стор.
5. Апопій І. В. Сімейне право України [Текст] : навч. посіб. для студ. Вузів / І. В. Апопій. – 2-е вид., переробл. та допов. – К. : ЦУЛ, 2011. – 359 с.
6. Балюк Ю.Способи набуття права спільної власності фізичними особами на житло //Підприємництво, господарство і право, 2014. – № 11. – 8 -12 с.
7. Білик О.О. Співвідношення фактичної сепарації і режиму окремного проживання подружжя в сімейному праві України [Текст] / О. О. Білик // Часопис Київського університету права: Український науково-теоретичний часопис. – 2013. – №4. – С. 206 -210.
8. Гузь Л. Є., Гузь А. В. Судово-практичний коментар до Сімейного кодексу України. Навчальний посібник. — Х.: Видавничий будинок «ФАКТОР», 2011. — 576 с.
9. Дякович М. М. Сімейне право України: Навчальний посібник. — 2-ге вид., виправл. і доп. — К.: Правова єдність, 2012. — 551 с.
10. Дзера О. В. Сімейне право України. - Підручник. - Юрінком інтер. – 2016. – 520 с.
11. Цивільне право України. Підручник. Є.О. Харитонов, Н.О. Саніахметова – К.: «Істина», 2003. – 776с.
12. Цивільне право України. Підручник. У двох томах. За заг. ред. Я.М. Шевченко – Т.1. Загальна частина. – К. Концерн: «Видавничий дім» «Ін Юре», 2003. – 520с., Т.2. Особлива частина. – 406с.
13. Цивільне право України. Підручник. У двох томах. За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої та В.Л. Яроцького – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т.1. – 480с., – Т.2. – 551с.

14. Цивільне право України. Навчальний посібник. За заг. ред. Л.О. Доміненко, С.О. Сарнавська – К.: МАУП, 2005. – 384с.

15. Цивільне право України: Підручник. Видання третє, перероблене і доповнене: Підручники, навчальні посібники, / Старцев О. В., Харитонов Є. О., Харитонова О. І., — 2013. — 808 с.

16. Цивільне право : підручник : у 2 т. / НУ "ЮАУ ім. Я. Мудрого" ; за ред. : В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. – Х. : Право, 2011. – Т. 1. – 656 с. Т. 2. – 816 с.

17. Лепех С. М. Сімейне право України : навчальний посібник / С. М. Лепех. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 318 с.

18. Ромовська З. В. Українське сімейне право : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / З.В. Ромовська. – К. : Правова єдність, 2009. – 500 с.

19. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. / За ред. Ю.С. Червоного. - К.: Істина, 2003. - 464 с.

20. Сімейне право України : навчальний посібник / Т. А. Кобзєва, В.С. Шапіро. –Суми : Сумський державний університет, 2015. –90 с.

21. Сімейне право України (у схемах): Навч. посібник. - К.: Атіка, 2005. - 160 с.

22. Сімейне право України: підручник / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В.,Жилінкова та ін..; за заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. — 4-те вид., перероб. і доп. — К.: Юрінком Інтер, 2012. — 320 с.

23. Сімейне право України: Підручник/ За ред. Ю.С. Червоного. - К.: Істина, 2004. - 400 с.

24. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. - К.: Видавн. Дім «Ін Юре», 2003. - 532 с.

Нормативні акти:

1. Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.

2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року // Офіційний Вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.

3. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 року (дата набуття чинності для України – 27.09.1991 року).

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 року (дата набуття чинності для України – 23.03.1976 року) // Вісник Конституційного Суду України. – 2007. – № 11.

5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135.

6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

7. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–42. – Ст. 492.

8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – Ст. 144.

9. Житловий кодекс УРСР від 30.06.1983 року № 5464-X // Вісник Податкової служби України. – 2009. – № 11.

10. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15

11. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14

12. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12

13. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 року № 2398-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17

14. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15

15. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 року № 2342-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15

16. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005р. № 2623-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15

17. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 17.01.2018 р. № 2229 .URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19

18. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15

19. Про затвердження Порядку здійснення добровільного медичного обстеження наречених: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 року № 1740. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1740-2002-п

20. Про затвердження Порядку розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 року № 915. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/915-2007-п

21. Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 року № 564. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2002-п

22. Про затвердження Положення про прийомну сім'ю: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 року № 565. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-п

23. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов’язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 року № 866. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-п

24. Про затвердження Типового положення про комісію з питань захисту прав дитини і Положення про загальноосвітній навчальний заклад: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 року № 576. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-2017-п

25. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 року № 905. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-п

26. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2007 року № 1064. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1064-2007-п

27. Про затвердження Переліку захворювань, за наявності яких особа не може бути усиновлювачем: Наказ Міністерства охорони здоров’я України від 20.08.2008 року № 479. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1022-08